

Helsingfors/Mariehamn 25.2.2019**Nr 5/19****Hänvisning** Ålands lagtings skrivelse
20.12.2018, nr 248/2018.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om ändring av landskapslagen om miljöskydd, antagen av lagtinget 20.12.2018.**Landskapslagens huvudsakliga innehåll**

I landskapslagen om miljöskydd intas bestämmelser om utsläppsminskning. Landskapslagen föranleds av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2284 om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar, om ändring av direktiv 2003/35/EG och om upphävande av direktiv 2001/81/EG, nedan direktivet om utsläppstak. I landskapslagens 53f § 1 mom. har en hänvisning till nämnda direktiv intagits.

Lagstiftningsbehörigheten

Enligt 18 § 10 punkten i självstyrelselagen för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om natur- och miljövård och enligt 22 punkten i fråga om näringsverksamhet med vissa undantag som det inte nu är fråga om. Dessutom gäller landskapslagen landskapets myndigheter. Enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapsregeringen och de myndigheter och inrättningar som lyder under den.

Lagstiftningsbehörigheten gällande stiftande, ändring och upphävande av grundlag utgör riksbehörighet enligt självstyrelselagens 27 § 1 punkt. De grundläggande fri- och rättigheterna garanteras i grundlagen. Bestämmelserna i landskapslagen kan anses främja det allmännas skyldighet enligt grundlagens 20 § 2 mom. och 19 § 3

mom. att tillförsäkra alla en sund miljö och att främja befolkningens bästa.

Enligt 27 § 4 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om förhållandet till utländska makter med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9a kap. i självstyrelselagen. Självstyrelselagens 9 kap. reglerar internationella förpliktelser, medan 9a kap. reglerar ärenden som gäller Europeiska unionen. Självstyrelselagens 59b § innehåller bestämmelser om genomförande av beslut som har fattats inom Europeiska unionen. Enligt 59b § 1 mom. är lagstiftningsbehörigheten och behörigheten i förvaltningsärenden fördelad mellan landskapet och riket på det sätt som anges i lagen när åtgärder vidtas i Finland med anledning av beslut som har fattats inom Europeiska unionen. Landskapet är ansvarigt för att Europeiska unionens regelverk genomförs på Åland. Självstyrelselagens 59b § ålägger landskapsmyndigheterna och riksmyndigheterna att samråda, om de åtgärder de kommer att vidta är beroende av varandra. Om endast en åtgärd kan vidtas i medlemsstaten i ett förvaltningsärende där både landskapet och riket har behörighet, fattas beslutet om åtgärden av riksmyndigheten. Beslutet ska fattas efter samråd med landskapsmyndigheten så att samförstånd eftersträvas och landskapsmyndighetens ståndpunkter så långt som möjligt blir beaktade.

I landskapslagens 53f § 2 mom. hänvisas till rikslagstiftningen i fråga om bestämmelser om sådana nationella åtaganden om utsläppsminskning, sådant flexibelt genomförande av dessa åtaganden, sådana nationella utsläppsinventeringar samt sådant nationellt luftvårdsprogram som det föreskrivs om i direktivet om utsläppstak. Landskapsregeringen åläggs att samråda enligt 59b § 2 mom. i självstyrelselagen om hur landskapets och rikets åtgärder samordnas då de nationella åtagandena genomförs. Enligt Ålandsdelegationens uppfattning gäller de här nämnda åtagandena Finland som medlemsstat i Europeiska unionen. De nationella åtagandena om utsläppsminskning gäller Finland i dess helhet. Det är därför primärt riket som lagstiftar såväl om de nationella åtagandena om utsläppsminskning, det flexibla genomförandet av åtagandena, de nationella utsläppsinventeringarna samt det nationella luftvårdsprogrammet. De åländska utsläppen ingår i och begränsas av Finlands åtagande att minska utsläpp. Av detta följer att genomförandet av och uppföljningen av Finlands totala utsläppsminskning bör samordnas inom staten som helhet. Hänvisningen till självstyrelselagens 59b § 2 mom. i landskapslagens 53f § 2 mom. är således enligt Ålandsdelegationens uppfattning riktig. Landskapsregeringen ansvarar för att vid behov vidta åtgärder så att de nationella åtagandena om utsläpp uppfylls, vilket landskapslagens 53f § 3 mom. förutsätter. Genomförandet på Åland av vissa bestämmelser i direktivet om utsläppstak kan ske oberoende av en samordning mellan landskapet och riket. Detta är fallet med den skyldighet att övervaka luftföroreningarnas negativa effekter på ekosystem som avses i artikel 9 i direktivet om utsläppstak, vilket

anges i landskapslagens 53f § 4 mom. Bestämmelserna i landskapslagens 53f § överensstämmer härigenom med 9a kap. i självstyrelselagen.

Hänvisningen till rikslagstiftningen i landskapslagens 53f § 2 mom. torde avse lagen om ändring av miljöskyddslagen (RP 117/2018 rd). Republikens president hade inte ännu stadfäst rikslagen vid den tidpunkt då lagtinget antog föreliggande landskapslag. Högsta domstolen har i samband med lagstiftningskontrollen i ett flertal andra fall ansett att den omständigheten att en rikslagstiftning vare sig godkänts eller stadfästs till de delar den intagits i en landskapslag vid den tidpunkt då landskapslagstiftningen godkändes i lagtinget inte i sig utgjorde en behörighetsöverskridning. Ålandsdelegationen utgår från att detta gäller även för den nu aktuella landskapslagen till den del den är beroende av nämnda rikslag. Det kan härvid även konstateras att då föreliggande landskapslagstiftning antogs fanns det inte någon ovisshet i lagtinget om innehållet i den kommande rikslagen.

Beträffande bedömningen av landskapslagars förenlighet med EU:s regelverk har en överenskommelse ingåtts 4.3.2009 mellan Ålandsdelegationen och justitieministeriet. Delegationen konstaterar att justitieministeriet beträffande den här aktuella landskapslagen inte inkommit med en i överenskommelsen avsedd bedömning.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagen inte föreligger.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Pellonpää och Suviranta.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare